

Розробка й проведення уроку – гри

Залежно від конкретної педагогічної мети уроку, його змісту, індивідуальних психологічних особливостей дітей та рівня їхнього розвитку, можна проводити сюжетно-рольові ігри з одним учнем, групою або всіма учнями класу. Ці ігри організують тоді, коли необхідно на практиці показати, як правильно застосовувати знання.

У процесі проведення ігор у багатьох учнів підвищується інтерес до навчального предмету. Навіть пасивні на уроках діти хочуть вступити в гру. Ігри повніше реалізують підготовку учнів до практичної діяльності, привчають до колективних форм роботи.

Ефективною є гра, що проводиться з настановою на перемогу. Система підбиття підсумків гри передбачає:

- доброзичливе ставлення до учня;
- позитивне оцінювання зусиль учня;
- конкретні вказівки, спрямовані на покращення досягнутого результату.

Рухливі ігри, нестандартні завдання запобігають перевтомленню, підвищують працездатність, сприяють фізичному розвитку, формує в них конкретні уявлення. Полегшує оволодіння абстрактними поняттями.

Призначення ігор різноманітне. Це й ознайомлення з новим матеріалом, і закріплення, повторення раніше набутих знань.

А.С.Макаренко писав: “Треба зазначити, що між грою і роботою немає великої різниці. В кожній грі є насамперед робоче зусилля думки”.

О.Я. Савченко зазначає, що “у структура уроку місце гри визначається її пізнавальною метою і можливостями навчального матеріалу”.

В процесі гри в учнів виробляється звичка зосереджуватись, самостійно думати, розвивати увагу, спостережливість, кмітливість. В грі всі діти займають активну позицію. Ігри на уроках пов’язані з розвитком пізнавальних інтересів школярів, розвивають усне мовлення та логічне мислення школярів.

Гра дарує дітям радість і захоплення, пробудження у душі кожного з них добрі почуття, роздмухує вогник дитячої думки і творчості. Вона дає змогу повернути увагу й тривалий час підтримувати інтерес до тих важливих і складних завдань на яких у звичайних умовах зосередити увагу не завжди вдається.

Наприклад, одноманітне розв’язування завдань на уроці математики стомлює дітей, виникає байдужість до вивчення предмета. Проте розв’язання цих самих завдань у процесі гри стає для дітей вже цікавою діяльністю через конкретність поставленої мети – в кожного виникає бажання перемогти, не відстати від товаришів, не підвести їх, показати всьому класу, що він вмів, що він знає.

Ігри розвивають мислення, кмітливість, збагачують увагу учнів, спонукають їх

до пошуку, активізують клас під час вивчення нового і закріплення вже вивченого матеріалу. Гра — творчість, гра — праця. У процесі гри в дітей виробляється звичка зосереджуватися, мислити самостійно, розвивається потяг до знань. Захопившись, учні не помічають, що вчать, — пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються в незвичних ситуаціях, поповнюють запас уяв, понять, розвивають (фантазію, зорову пам'ять. Навіть найпасивніші з учнів включаються в гру з великим бажанням, докладаючи зусилля, щоб не підвести товаришів по грі. Процес гри, її результати часто спонукають деяких учнів замислитися, які прогалини є в їхніх знаннях та як їх ліквідувати.

Усі структурні елементи гри між собою взаємозв'язані: без ігрового задуму, ігрових дій, без правил гра втрачає свою специфічну форму. Поєднання всіх елементів гри та їх взаємодія підвищують організованість, ефективність гри, приводять до бажаних результатів. Наприклад, з метою засвоєння понять перпендикуляра та похилої, наслідків з теореми Піфагора у 8 класі, проведемо на уроці дидактичну гру «Геометричний пошук» (див. Додаток А), яка сприяє набуттю нових знань. Основою її є змагання між командами під час відповідей на запитання і розв'язування вправ, запропонованих учителем. Ігровий задум полягає в тому, щоб на основі створених ситуацій і змагання команд активізувати мислення гравців, перетворити процес навчання в процес активної діяльності та самостійних відкриттів. Етапи ж гри відповідають етапам уроку: актуалізація опорних знань, вивчення нового матеріалу, закріплення вивченого.

Під час гри учні, допомагаючи один одному, значною мірою самостійно набувають нових знань. Але необхідно уважно стежити за збереженням інтересу школярів до гри, бо засоби і способи, які підвищують емоційне ставлення до гри, впливають на виконання дидактичного завдання. При цьому математичний аспект гри виводиться на перший план. Лише тоді гра виконуватиме свою роль у математичному розвитку учнів і вихованні їхнього інтересу до математики. Підтримуючи інтерес до гри, до предмета математики, одні й ті самі етапи гри треба варіювати.

У багатьох іграх в основу покладено принцип змагання, який підсилює емоційний характер уроку. Кращі результати гра приносить, коли змагання відбувається між командами, а мотив змагання виражається в назві гри. Наприклад: «Математичний футбол», «Брейн-ринг», «КВК» та інші. При цьому учні прагнуть самі добре виконати завдання і спонукати до цього своїх товаришів, стають уважними, зосередженими, дисциплінованими.

Ігрові форми уроків варто широко використовувати як засіб навчання, виховання і розвитку. Гра вчить бути витриманим і у важкі хвилини боротися до кінця. Організуючи подібні уроки-ігри, доцільно продумувати такі питання методики:

- ✓ мета гри: якими вміннями і навичками учні мають оволодіти;
- ✓ кількість гравців;
- ✓ які дидактичні матеріали і посібники потрібні для гри;

- ✓ на скільки часу розрахована гра;
- ✓ як з найменшими витратами часу ознайомити учнів з правилами гри;
- ✓ як залучити всіх учнів до гри;
- ✓ які висновки слід зробити в кінці гри.

На таких уроках-іграх учні спостерігають, порівнюють, класифікують предмет за певними ознаками, виконують аналіз і синтез, абстрагуються від несуттєвих ознак, роблять узагальнення, вчаться застосувати знання в нових умовах. В ігрових формах реалізуються ідеї співпраці, змагання, самоуправління, виховання через колектив, заохочення дітей до науково-технічної творчості, професійної орієнтації (прикладом може бути ділова гра «Геодезист», проведена у 9 класі під час вивчення теми «Розв'язування трикутників». Див. Додаток Б), виховання відповідальності кожного за навчання і дисципліну в класі.

Проведення ділової гри «Геодезист» на уроці геометрії в 9 класі має на меті практичне застосування знань у нестандартних умовах. На уроці кожен учень уявив себе геодезистом і кожному була запропонована практична задача, що потребувала знань з геометрії, а саме з теми «Розв'язування трикутників». Беручи участь у діловій грі, учні орієнтуються на професію геодезиста; взагалі, починають розуміти потребу знань геометрії в житті. Саме ця форма організації навчання поєднана з творчими завданнями, розвиває зацікавленість геометрією, допомагає формувати між предметні зв'язки.